

2014/15

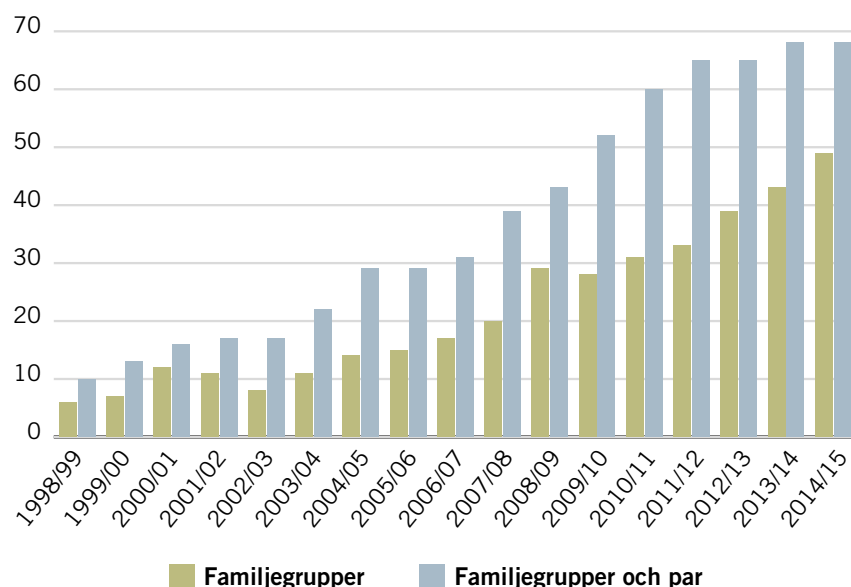
ROVDJURSINVENTERING VARG

Vargstammen i Sverige är stabil

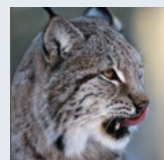
Inventeringsresultaten från vintern 2014/15 visar att det fanns cirka 415 vargar i Sverige. Vinterns jakt på varg motsvarar vargstammens årliga tillväxt på cirka 15 procent. Det gör att vargstammen beräknas vara på ungefär samma nivå som föregående år.

Trenden för vargstammen i Skandinavien baserat på antalet registrerade familjegrupper pekar fortsatt uppåt. Från 1999/2000 har vargpopulationen vuxit från 13 till 68 familjegrupper och par vintern 2014/2015. Den årliga tillväxttakten, baserat på inventering av familjegrupper, har den senaste 10 årsperioden varit runt 15 procent. Det totala antalet vargar i Skandinavien vintern 2014/15 beräknas till cirka 460 vargar inklusive de vargar som dött under samma period. Osäkerhetsfaktorn (konfidensintervallet) ligger mellan 364 och 598 vargar. I Sverige beräknas antalet vargar, utan hänsyn tagen till vargar som dött under inventeringsperioden, till cirka 415 vargar med ett konfidensintervall mellan 328 och 539.

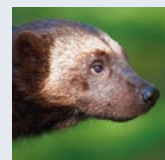
FAMILJGRUPPER OCH VARGPAR I SKANDINAVIEN 1998–2015

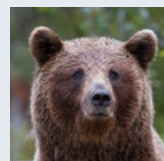
KÄLLA: VILTSKADECENTER OCH ROVDATA

Lodjur

Järv

Björn

Varg

Övervakning och inventering av rovdjur

Sedan 2012 inventeras järv och lodjur med hjälp av en gemensam metodik för Sverige och Norge. Sedan hösten 2014 finns även gemensam metodik även för björn och varg. Rovdjursstammarna inventeras årligen för att veta hur stora stammarna är och var rovdjuren finns. Kunskapen om djuren är nödvändig för att kunna genomföra en hållbar och långsiktig viltförvaltning och utgör bland annat grund för beslut om jakt, för förebyggande åtgärder och för ersättning till samebyarna för förekomst av rovdjur.

Vargstammens tillväxt begränsas av jakt

Under inventeringsperioden 1 oktober 2014 - 31 mars 2015 dog 75 vargar i Skandinavien; 68 i Sverige och sju i Norge. I Sverige sköts 44 vargar vid licensjakt, 14 vid skyddsjakt, sju dog i trafiken och tre dog av andra orsaker.

Licens- och skyddsjakten på varg 2015 motsvarar cirka 15 procent av populationen vilket är i nivå med den genomsnittliga årliga tillväxten under den senaste 10 årsperioden. Det är även i nivå med det av vargforskningsprojektet Skandulvs beräknade möjliga jaktuttag för att erhålla nolltillväxt i vargpopulationen inom Sverige. Med stöd av detta förväntas vargpopulationen efter licens- och skyddsjakt vara i nivå med det antal vargar som fanns föregående år vid samma tidpunkt.

Liten minskning av inaveln i vargstammen

Det är ingen större förändring när det gäller inavelsgraden för den skandinaviska vargstammen. Den genomsnittliga inavelsgraden för familjegrupper i Skandinavien var 0.25 vilket ligger relativt nära jämfört med året innan då motsvarande siffra var 0,26.

Det tillskott av gener som förväntades från valparna från det genetiskt viktiga vargpar som flyttades från Norrbotten till Tiveden 2013 har hittills uteblivit. Av fem valpar i kullen från 2013 finns möjligen en kvar. De övriga fyra har dött i skyddsjakt och i trafiken.

Under 2014 föddes ytterligare en kull i Tiveden. Totalt har 4 nya individer bekräftats via DNA analyser insamlade under vintern 2014/2015. En av de valpar som föddes 2014 har dock återfunnits trafikdödad i Skåne.

I det så kallade Prästskogsreviret i Gävleborgs län konstaterades återigen en sedan tidigare känd immigrant, den så kallade Galvenhannen, ha bidragit till nya avkommor under 2014. Det finns därför en förhoppning om att denna varg ska kunna bidra med ännu en kull 2015.

Hur vet man hur många vargar det finns

Årliga inventeringar utifrån fastställda metoder gör att det går att följa vargstammens utveckling år från år. Storleken på den totala vargpopulationen, i Skandinavien uppskattas genom att utgå från antalet familjegrupper av varg. Resultatet från vinterns inventeringar av varg kan användas för att grovt beräkna den totala vinterpopulationens storlek. Den beräkningsfaktor som idag används för att beräkna antalet vargar är baserat på inventeringsdata från åren 2000/2001, 2001/2002, 2002/2003. Genom att dela antalet vargar med antalet föringringar har en omräkningsfaktor för att räkna upp antalet föringringar till en antalet individer erhållits. Denna beräkning gav en omräkningsfaktor på 10 med en variation på 9.2–10.7. I den beräknade populationen så är alla vargar som dött under inventeringsperioden inkluderade det totala antalet redovisade vargar och inte borträknade ur populationen.

Utveckling av ny modell för populationsberäkningar

Naturvårdsverket har gett vargforskningsprojektet Skandulv ett uppdrag för att att fram en ny modell för populationsberäkning. Syftet är att få så exakta beräkningar som möjligt. I den modell som används sedan 2011 baseras populationsuppskattningen på hur många familjegrupper och par som återfinns under inventeringar. I denna beräkning tas inte hänsyn till hur många vargar som har dött, till exempel i licensjakt, skyddsjakt eller i trafiken, under samma period. Den nya modellen för populationsberäkning ska bygga på nya vetenskapligt insamlade data utifrån en kombination av data från tre delar:

- data från inventeringarna av par och familjegrupper
- data om reproduktion och överlevnad, det vill säga uppgifter om födslar och dödlighet, insamlade från sändarmärkta djur tillsammans med
- data om reproduktion och överlevnad och vargstammens sammanställning erhållen från resultat från DNA analyser.

Denna beräkningsmodell ska ta hänsyn till en beräknad naturlig dödlighet, en beräknad dödlighet via illegal jakt, trafikdödade djur och vargar som fällts vid licens- eller skyddsjakt. Modellen ska ge ett svar på hur många vargar som fanns i populationen vid den 31 mars, den tidpunkt som i slutet på insamlingen av data i fält som kan anses vara den tid på året då vi har mest tillförlitliga data som inkluderar kunskap om hur många vargar som dött, till exempel i licensjakt.

Målsättningarna är att den nya modellen för populationsberäkningen ska användas från och med 2016.

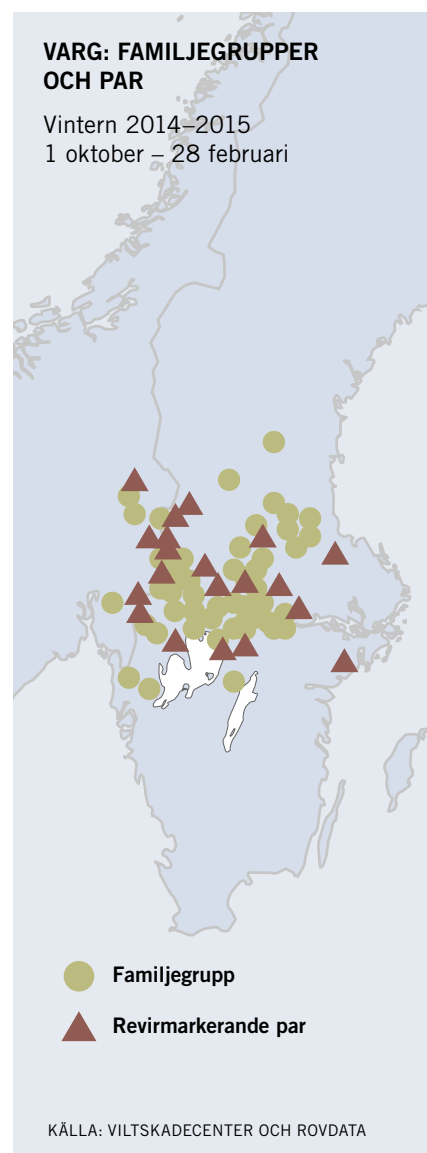
Var finns vargarna

Sverige delar vargpopulationen med Norge och den största delen av populationen återfinns i Sverige. Den finns framför allt i Mellansverige med tätast koncentration i Värmlands, Dalarnas, Örebro, Gävleborgs, Västmanlands och delar av Västra Götalands län.

Vargstammens ökning medför att vargen sprider sig över landet och att det finns nu fler vargar även i övriga delar av Sverige än tidigare. Vargar som lämnar sitt födelserevir kan röra sig över stora arealer och kan därför dyka upp varsohelst på den skandinaviska halvön. Den svenska rovdjurspolitiken som beslutats av riksdagen i december 2013 innebär bland annat att vargen ska finnas i sina naturliga utbredningsområden, både i södra och norra Sverige, förutom i renskötselområdet där förekomsten av varg ska begränsas till områden där den gör minst skada.

Hur används inventeringsresultaten

Inventeringarna ger kunskap om rovdjursstammarnas storlek, var de lever och hur stammarna utvecklas över tiden. Bra underlag är nödvändiga för att det ska vara möjligt att bedriva en ansvarsfull och långsiktigt hållbar förvaltning av de stora rovdjuren. Inventeringsresultaten ska ge underlag för uppföljning av nationella och regionala mål för rovdjursstammarnas status och utveckling och ligger bland annat till grund för ersättning för rovdjursförekomst till samebyar och beslut om jakt samt för planering av skadeförebyggande åtgärder.

Så här inventeras vargarna

Inventering av varg sker från första oktober till sista mars varje år. Det innebär att vinterns inventeringar görs för att fastställa antalet familjegrupper och om det om fötts nya valpar i ett revir. Om inventeringssäsongen är 2014/15 så inventerar man vuxna vargar och de valpar som föddes på våren 2014. Valpar som är födda våren 2015 inventeras kommande vinter, det vill säga inventeringssäsongen 2015/16.

Inventering av varg fokuserar i huvudsak på att registrera vargar som hävdar revir. Stationära förekomster av varg delas in i tre kategorier:

1. familjegrupper med års- eller fjolårsvalpar
2. revirmarkerande par
3. övriga vargar

Den kvalitetssäkrade informationen används också för att särskilja olika förekomster och revir från varandra. Varg inventeras på vintern med hjälp av spårning på snö och DNA-analyser från spillning och urin. Vid snöspårningen dokumenteras olika revirmarkeringar samt spår från olika vargar. Förutom spårning och DNA-analyser används även information från vargar som är märkta med sändarhalsband i forskningssyfte samt information från DNA-analyser av döda vargar. Vargar som inte hävdar revir inventeras endast inom renskötselområdet där antal vargar per sameby är grund för ersättning vid förekomst av rovdjur i samebyar.

Vem gör vad i inventeringsarbetet

Flera myndigheter och organisationer är delaktiga i rovdjursövervakningen. Länsstyrelserna ansvarar för inventeringarna av varg och de andra stora rovdjuren på regional nivå. Länsstyrelsen dokumenterar och kontrollerar de rovdjursobservationer som har betydelse för inventeringsresultaten. All dokumentation sparas i databasen Rovbase.

Länsstyrelsernas rovdjursinventeringar i renskötselområdet bedrivs i nära samarbete med landets 51 samebyar som är delaktiga i inventeringarna av stora rovdjur i fält.

Svenska Jägarförbundet bidrar också i inventeringsarbetet bland annat genom att registrera rovdjursobservationer i samband med jakten och bistå länsstyrelsen i inventeringar.

Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) samlar in data och prover från döda rovdjur så att andra myndigheter och institutioner får de data och prover som efterfrågas.

Vilskadecenter sammanställer sedan inventeringsresultaten som fastställs av Naturvårdsverket.

Databaser för inventering

I arbetet med rovdjursinventeringarna har viltförvaltningen tillgång till den gemensamma norsk-svenska databasen Rovbase. För närvarande pågår ett utvecklingsarbete med att göra de inventeringsdata som inte omfattas av sekretess tillgängliga även för allmänheten och redan nu finns en mängd information om döda djur och dna-prover tillgängliga.

www.rovbase.se

För att omhänderta allmänhetens observationer har Rovdata i Norge i samarbete med Naturvårdsverket utvecklat den gemensamma databasen Skandobs med tillhörande mobilapp där vem som helst kan rapportera observationer av stora rovdjur.

www.skandobs.se